

بررسی پایایی و اعتبار مقیاس مشکلات بین‌شخصی (IIP-127)*

نویسنده: دکتر محمدعلی بشارت^{۱*}

۱. استاد گروه روان‌شناسی دانشگاه تهران

*E-mail: Besharat@ut.ac.ir

چکیده

هدف اصلی این پژوهش، بررسی پایایی و اعتبار فرم فارسی مقیاس مشکلات بین‌شخصی بود. ۲۷۱ دانشجوی دانشگاه تهران در سه گروه نمونه ۸۶ (۵۲ دختر، ۳۴ پسر)، ۱۲۵ (۷۷ دختر، ۴۸ پسر) و ۶۰ نفری (۳۰ دختر، ۳۰ پسر) با اجرای مقیاس مشکلات بین‌شخصی، مقیاس سلامت روانی و مقیاس حرمت خود کوپراسمیت در این پژوهش شرکت کردند. پایایی بازآزمایی مقیاس مشکلات بین‌شخصی براساس نتایج دو بار اجرای آزمون محاسبه شد و با ضرایب همبستگی از ۰/۸۸ تا ۰/۹۴ مورد تأیید قرار گرفت. همسانی درونی مقیاس مشکلات بین‌شخصی بر حسب ضرایب آلفای کرونباخ محاسبه شد و با ضرایب همبستگی از ۰/۸۳ تا ۰/۹۷ مورد تأیید قرار گرفت. اعتبار محتوایی مقیاس مشکلات بین‌شخصی براساس داوری متخصصان روان‌شناسی بررسی و ضرایب توافق کندال برای زیرمقیاس‌های قاطعیت، مردم‌آمیزی، اطاعت‌پذیری، صمیمیت، مسئولیت‌پذیری و مهارگری مورد تأیید قرار گرفت. اعتبار همزمان مقیاس مشکلات بین‌شخصی در دو مرحله براساس ضرایب همبستگی نمره‌های آزمودنی‌ها در این مقیاس با نمره‌های آن‌ها در زیرمقیاس‌های بهزیستی روان‌شناختی و درماندگی روان‌شناختی و حرمت خود عمومی بررسی و تأیید شد.

کلید واژه‌ها: مقیاس مشکلات بین‌شخصی، پایایی، اعتبار

* این پژوهش با حمایت مالی معاونت پژوهشی دانشگاه تهران انجام شده است.

دانشور

رفتار

- دریافت مقاله: ۸۴/۵/۲۵
- ارسال به داوران:
 - ۱) ۸۴/۶/۲۶
 - ۲) ۸۴/۶/۲۶
 - ۳) ۸۴/۶/۲۶
- دریافت نظر داوران:
 - ۱) ۸۴/۸/۲۴
 - ۲) ۸۴/۸/۲۹
 - ۳) ۸۴/۸/۳۰
- ارسال برای اصلاحات:
 - ۱) ۸۴/۸/۳۰
 - ۲) ۸۴/۱/۲۴
- دریافت اصلاحات:
 - ۱) ۸۴/۱۰/۴
 - ۲) ۸۴/۱۱/۲۶
- ارسال به داور نهایی:
 - ۱) ۸۴/۱۰/۱۲
 - ۲) ۸۴/۱۲/۳
- دریافت نظر داور نهایی:
 - ۱) ۸۴/۱۰/۲۵
 - ۲) ۸۴/۱۲/۷
- پذیرش مقاله: ۸۵/۲/۳

Scientific-Research
Journal of
Shahed University
Fifteenth Year
No. 28
2008

دوماهنامه علمی - پژوهشی
دانشگاه شاهد
سال پانزدهم - دوره جدید
شماره ۲۸
اردیبهشت ۱۳۸۷

مقدمه

جریان مصاحبه‌های بالینی [۱] و از دلایل اصلی مراجعه افراد برای روان‌درمانی محسوب می‌شوند [۲]. مشکلات بین‌شخصی، مشکلاتی هستند که در رابطه با دیگران تجربه

مشکلات بین‌شخصی (interpersonal problems) از شایع‌ترین مشکلات گزارش شده به وسیله بیماران در

مستقل مشکلات مورد نظر و میزان بهبود آن‌ها در جریان درمان را بررسی کنند.

۳- مقیاس مشکلات بین شخصی با ارزیابی نوع و مقدار این دسته از مشکلات علاوه بر سنجش عینی آن‌ها به منظور تأمین هدف‌های پژوهشی و نظری، امکان تشخیص و تمایز آن‌ها از مشکلات شخصی را فراهم می‌سازد. برای مثال، دو نوع مشکلات شخصی و بین شخصی در فرایند درمان تغییراتشان متفاوت است و ترسیم این تفاوت به وسیله مقیاس مشکلات بین شخصی می‌تواند با پیش آگهی و نتایج درمان مرتبط باشد.

مشخصه‌های روان‌سنجی مقیاس مشکلات بین شخصی در نمونه‌های خارجی، شامل همسانی درونی (internal consistency)، پایایی بازآزمایی (test-retest reliability) [۹]، ساختار عاملی (factor structure) [۱۵]، اعتبار سازه (construct validity) [۱۹] و حساسیت (sensitivity) نسبت به تغییرات بالینی در فرایند روان‌درمانی [۲۰] بررسی و تأیید شده است.

هدف پژوهش حاضر بررسی پایایی (reliability) و اعتبار (validity) فرم فارسی مقیاس مشکلات بین شخصی است. اهمیت اعتباریابی این ابزار برای استفاده در دوحوزه گسترده اقدامات بالینی و پژوهشی، و قابلیت کاربرد آن در مورد جمعیت‌های بهنجار و نابهنجار، اهمیت و ضرورت پژوهش را توجیه و بر آن تأکید می‌کند.

روش

الف- جامعه آماری، نمونه و روش اجرای پژوهش
جامعه آماری این پژوهش را دانشجویان رشته‌های مختلف دانشگاه تهران که در سال‌های تحصیلی ۷۹ تا ۸۲ در مقطع کارشناسی مشغول به تحصیل بودند تشکیل می‌دهد. سه نمونه مورد بررسی این پژوهش به صورت تصادفی چند مرحله‌ای انتخاب شدند. برای سنجش همسانی درونی و پایایی بازآزمایی مقیاس، یک نمونه ۸۶ نفری (۵۲ دختر، ۳۴ پسر)، و برای سنجش اعتبار همزمان مقیاس، یک نمونه ۱۲۵ نفری (۷۷ دختر، ۴۸ پسر) و یک نمونه ۶۰ نفری (۳۰ دختر، ۳۰ پسر) مورد بررسی قرار گرفتند. پس از تشریح اهداف پژوهش برای آزمودنی‌ها مبنی بر بررسی نوع بازخوردها، احساسات و روابط بین شخصی آن‌ها، به منظور جلب همکاری و ترغیب آنان به تکمیل دقیق پرسشنامه‌ها و ایجاد انگیزه برای شرکت

می‌شوند و آشفتگی روانی ایجاد می‌کنند [۳، ۴ و ۵] یا با این دسته از ناراحتی‌ها (آشفتگی‌های روانی) در ارتباط قرار می‌گیرند [۶].

گرچه شناسایی ماهیت بین شخصی مشکلات روان‌شناختی (شخصی) سابقه‌ای طولانی دارد (۳، ۷، ۸)، تا زمان کار هرویتز تلاشی برای بررسی و ساماندهی این مشکلات به گونه‌ای که برای پژوهشگران مفید باشد صورت نگرفته بود. هرویتز و همکارانش [۱، ۹ و ۱۰] با تحلیل دقیق مشکلات گزارش شده در مصاحبه‌های بالینی توانستند مجموعه‌ای از مشکلات بین شخصی، شامل مشکلات افراد در زمینه قاطعیت (assertiveness)، مردم‌آمیزی (sociability)، اطاعت‌پذیری (submissiveness)، صمیمیت (intimacy)، مسئولیت‌پذیری (responsibility) و مهارگری (controlling) را شناسایی، تلخیص و فهرست کنند [۱۱]. همان طور که بارکهم، هاردی و استارتاپ [۱۲] تصریح کرده‌اند، مبانی زیرمقیاس‌ها و عوامل سازنده مقیاس مشکلات بین شخصی با دو دسته یافته‌های مرتبط با تحلیل‌های تجربی (۱۲، ۱۳، ۱۴) و رویکردهای نظری [۱۵ و ۱۶] مطابقت می‌کنند. حاصل کار هرویتز و همکارانش ساختن «مقیاس مشکلات بین شخصی» (Inventory of Interpersonal Problems) بود. ماده‌های این مقیاس، مطابق الگوی معمول بیان مشکلات در مصاحبه‌ها به دو دسته تقسیم شد: دسته اول با این عبارت شروع می‌شود: «برایم دشوار است که فلان کار را انجام دهم» و عبارت اصلی دسته دوم این است که «فلان کار را خیلی زیاد انجام می‌دهم». مقیاس مشکلات بین شخصی امکان اندازه‌گیری مقدار و ماهیت این نوع مشکلات را به صورت خود گزارش‌دهی فراهم می‌سازد [۹].

ضرورت فراهم‌سازی مقیاسی که بتواند مشکلات بین شخصی را اندازه‌گیری کند به چند دلیل توجیه می‌شود:
۱- مشکلات بین شخصی با مداخله‌های روان‌درمانگری مرتبط است [۱، ۱۰، ۱۷ و ۱۸]، اما هیچ‌هنجاری برای نشان دادن فراوانی انواع مشکلات وجود ندارد. یک مقیاس استاندارد شده به ما کمک می‌کند که شایع‌ترین انواع مشکلات بین شخصی را به صورتی نظام‌دار شناسایی کنیم.
۲- وجود یک مقیاس به ما کمک می‌کند که مشخص کنیم چه چیزی در جریان درمان به دست آمده است. اگر مقیاسی وجود داشته باشد که مشکلات بین شخصی معمول را مشخص کند، بیمار و درمانگر می‌توانند به صورت

مقیاس، ترجمه فارسی آن توسط محقق انجام شد. نسخه ترجمه شده ابتدا با همکاری یکی از متخصصان روان‌شناسی بررسی و اصلاح گردید و سپس برای اطمینان بیش‌تر در مورد صحت ترجمه و مطابقت دو نسخه انگلیسی و فارسی، در اختیار دو نفر از متخصصان زبان انگلیسی قرار گرفت تا با استفاده از روش ترجمه معکوس (back translation) آن را به فارسی برگردانند. بدین ترتیب، پس از چند مرحله بررسی، بازبینی و اعمال تغییرات و اصلاحات، فرم فارسی مقیاس مشکلات بین‌شخصی برای اجرای پژوهش آماده شد.

نمونه‌هایی از ماده‌های مقیاس مشکلات بین‌شخصی:

- برای من سخت است که به دیگران اعتماد کنم.
- برای من سخت است که به دیگران نه بگویم.
- برای من سخت است که تسلط کسی را بر خودم بپذیرم.
- برای من سخت است که نسبت به کسی علاقه‌مند شوم.
- برای حل مشکل دیگران خیلی احساس مسئولیت می‌کنم.
- دیگران را بیش از حد کنترل می‌کنم.
- مقیاس سلامت روانی: مقیاس سلامت روانی (Mental Health Inventory) یک آزمون ۳۴ سؤالی است و دو وضعیت بهزیستی روان‌شناختی (psychological well-being) و درماندگی روان‌شناختی (psychological distress) را در مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت از نمره ۱ تا ۵ می‌سنجد. حداقل نمره آزمودنی در زیرمقیاس‌های بهزیستی روان‌شناختی و درماندگی روان‌شناختی به ترتیب ۱۴ و ۲۰ و حداکثر نمره آزمودنی در همین زیرمقیاس‌ها به ترتیب ۶۰ و ۱۰۰ خواهد بود. در فرم فارسی، این مقیاس که در نمونه‌ای متشکل از یکصد و شصت دانشجوی دانشگاه‌های تهران و علم و صنعت ایران در دو گروه بیمار (n=80؛ ۵۰ دختر، ۳۰ پسر) و بهنجار (n=80؛ ۵۰ دختر، ۳۰ پسر) اجرا شد، ضرایب آلفای کرونباخ زیرمقیاس‌های بهزیستی روان‌شناختی و درماندگی روان‌شناختی برای نمره آزمودنی‌های بهنجار به ترتیب ۰/۹۱ و ۰/۸۸ و برای نمره آزمودنی‌های بیمار به ترتیب ۰/۸۵ و ۰/۸۹ محاسبه شد که نشانه همسانی درونی خوب مقیاس است.

مجدد در آزمون دوم به فاصله دو تا چهار هفته (برای نمونه اول)، به آن‌ها گفته شد که هر کس مایل باشد نتیجه آزمون را دریافت کند می‌تواند نام یا نشانه‌ای از خود را یادداشت نماید. نمونه‌های مذکور کسانی بودند که به طور کامل به پرسشنامه‌ها پاسخ دادند. تعداد کل نمونه مورد بررسی در این پژوهش ۲۷۱ دانشجو (۱۵۷ دختر و ۱۱۲ پسر) بود. میانگین سنی کل آزمودنی‌ها ۲۱/۷۹ سال (sd=۲/۱۳، دامنه = ۱۸-۲۶)، آزمودنی‌های دختر ۲۱/۲۶ سال (sd=۲/۰۰، دامنه = ۱۸-۲۶) و آزمودنی‌های پسر ۲۲/۶۲ سال (sd=۲/۰۷، دامنه = ۱۹-۲۶) بود.

ب- ابزار تحقیق

• مقیاس مشکلات بین‌شخصی: مقیاس مشکلات بین‌شخصی یک آزمون ۱۲۷ سؤالی است و مشکلات بین‌شخصی را در شش زمینه قاطعیت، مردم‌آمیزی، اطاعت‌پذیری، صمیمیت، مسئولیت‌پذیری و مهارگری در مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت از نمره ۰ تا ۴ می‌سنجد [۹]. این مقیاس از دو قسمت تشکیل شده است: قسمت اول که به چهار زیرمقیاس اول مربوط می‌شود جمعاً ۷۸ سؤال را به خود اختصاص می‌دهد. این سؤال‌ها با عبارت «برایم دشوار است که ...» (It is hard for me to ...) شروع می‌شوند. قسمت دوم از ۴۹ سؤال تشکیل شده و با عبارت «... را خیلی زیاد انجام می‌دهم.» (I do ... too much.) شروع می‌شود. از مجموع ۱۲۷ ماده مقیاس مشکلات بین‌شخصی، ۲۱ ماده به زیرمقیاس قاطعیت، ۱۸ ماده به زیرمقیاس مردم‌آمیزی، ۱۰ ماده به زیرمقیاس اطاعت‌پذیری، ۱۲ ماده به زیرمقیاس صمیمیت، ۱۲ ماده به زیرمقیاس مسئولیت‌پذیری و ۱۰ ماده به زیرمقیاس مهارگری اختصاص یافته است. علاوه بر شش زیرمقیاس فوق، میانگین کل آزمودنی در زمینه مشکلات بین‌شخصی نیز براساس نمره وی در مجموع ۱۲۷ ماده آزمون محاسبه می‌شود. نمره آزمودنی در هر یک از زیرمقیاس‌ها و در نمره کل مشکلات بین‌شخصی بر حسب میانگین محاسبه می‌شود. بر این اساس، در هر یک از مقیاس‌ها، جمع نمره آزمودنی بر تعداد ماده‌های آن مقیاس تقسیم می‌شود و دامنه نمره آزمودنی از صفر تا چهار متغیر خواهد بود. پس از مکاتبه و دریافت یک نسخه از مقیاس مشکلات بین‌شخصی به همراه داده‌های مربوط به مشخصه‌های روان‌سنجی آزمون و روش نمره‌گذاری آن از سازنده

پایایی بازآزمایی مقیاس را در مورد یک نمونه دانش‌آموزی با فاصله پنج هفته ۰/۸۸ محاسبه کرد. کروکر [۲۶] نیز در مطالعه حرمت خود دانش‌آموزان، ضریب آلفای کرونباخ مقیاس حرمت خود را ۰/۸۳ و ضریب پایایی بازآزمایی آن را ۰/۷۲ به دست آورد. کوپراسمیت [۲۷] ضریب پایایی بازآزمایی مقیاس را در مورد ۱۷۴۸ دانش‌آموز در یک دوره سه ساله ۰/۷۰ محاسبه کرد. اعتبار محتوایی مقیاس حرمت خود کوپراسمیت براساس ارزیابی‌های پنج متخصص روان‌شناس، بالا و اعتبار ملاکی آن معادل ۰/۷۳ گزارش شده است [۲۷]. در پژوهش پورشافی [۲۸]، ضریب پایایی مقیاس به روش دونهسازی ۰/۸۳ گزارش شده و ثابت [۲۹] ضریب آلفای کرونباخ مقیاس حرمت خود کوپراسمیت را ۰/۸۷ محاسبه کرده است. ذوالفقاری [۳۰] در یک نمونه ۶۰۰ نفری دانش‌آموزی، ضریب آلفای کرونباخ مقیاس حرمت خود کوپراسمیت را ۰/۸۵ به دست آورد. در همین پژوهش، اعتبار همزمان مقیاس حرمت خود کوپراسمیت از طریق ضریب همبستگی آن با پرسشنامه حرمت خود آیزنک معادل ۰/۸۴ گزارش شده است و اعتبار سازه مقیاس با استفاده از روش تحلیل عاملی مورد تأیید قرار گرفته است. در این پژوهش از نمره حرمت خود کلی این مقیاس استفاده شده است.

نتایج

جدول ۱ شاخص‌های آماری میانگین و انحراف معیار نمره‌های آزمودنی‌ها را بر حسب متغیرهای مشکلات بین‌شخصی، سلامت روانی و حرمت خود نشان می‌دهد.

پایایی بازآزمایی

ضرایب همبستگی بین نمره‌های مقیاس مشکلات بین‌شخصی برای نمونه اول ($n=86$) در دو نوبت با فاصله دو تا چهار هفته به منظور سنجش پایایی بازآزمایی مقیاس محاسبه شد. این ضرایب برای میانگین کل مشکلات بین‌شخصی و شش زمینه مختلف از مشکلات بین‌شخصی شامل قاطعیت، مردم‌آمیزی، اطاعت‌پذیری، صمیمیت، مسئولیت‌پذیری و مهارگری به ترتیب ۰/۹۴، ۰/۸۹، ۰/۹۲، ۰/۹۲، ۰/۸۹، ۰/۸۸ و ۰/۸۹ و در سطح $P=0/001$ معنادار بودند.

ضرایب همبستگی بین نمره‌های تعدادی از آزمودنی‌های بهنجار ($n=30$) در دو نوبت با فاصله دو هفته برای سنجش پایایی بازآزمایی محاسبه شد. این ضرایب برای بهزیستی روان‌شناختی و درماندگی روان‌شناختی به ترتیب $r=0/89$ و $r=0/87$ و در سطح $P<0/001$ معنادار بودند که نشانه پایایی بازآزمایی رضایتبخش مقیاس است. ضرایب همبستگی بین نمره‌های تعدادی از آزمودنی‌های بیمار ($n=30$) نیز در دو نوبت با فاصله یک تا دو هفته برای ارزیابی پایایی بازآزمایی محاسبه شد. این ضرایب برای بهزیستی روان‌شناختی و درماندگی روان‌شناختی به ترتیب $r=0/87$ و $r=0/82$ و در سطح $P<0/001$ معنادار بودند که نشانه پایایی بازآزمایی رضایت بخش مقیاس است.

اعتبار هم‌زمان مقیاس سلامت روانی از طریق اجرای هم‌زمان پرسشنامه سلامت عمومی در مورد همه آزمودنی‌های دو گروه محاسبه شد. نتایج ضرایب همبستگی پیرسون نشان داد که بین نمره کلی آزمودنی‌ها در پرسشنامه سلامت عمومی با زیرمقیاس بهزیستی روان‌شناختی همبستگی منفی معنادار ($P<0/001$)، $r=-0/85$ و با زیرمقیاس درماندگی روان‌شناختی همبستگی مثبت معنادار ($P<0/001$)، $r=0/86$ وجود دارد. این نتایج، اعتبار هم‌زمان مقیاس سلامت روانی را تأیید می‌کنند. اعتبار تفکیکی مقیاس سلامت روانی از طریق مقایسه نمره‌های بهزیستی روان‌شناختی و درماندگی روان‌شناختی دو گروه بیمار و بهنجار محاسبه شد و مورد تأیید قرار گرفت (بشارت، ۱۳۸۴).

• مقیاس حرمت خود کوپراسمیت: حرمت خود آزمودنی‌ها در این پژوهش با استفاده از «مقیاس حرمت خود کوپراسمیت» (Coopersmith Self-Esteem Inventory) [۲۴] سنجیده شد. این مقیاس دارای ۵۸ ماده است که به صورت بله/خیر پاسخ داده می‌شوند. ۵۰ ماده مربوط به چهار زیرمقیاس حرمت خود عمومی، خانوادگی، تحصیلی و اجتماعی و ۸ ماده مربوط به پرسش‌های دروغ‌سنج است. نمره حرمت خود کلی آزمودنی نیز برحسب مجموع نمره‌های چهار زیرمقیاس آزمون محاسبه می‌شود. ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس حرمت خود کوپراسمیت در پژوهش‌های خارجی [۲۵، ۲۶ و ۲۷] و داخلی [۲۸، ۲۹ و ۳۰] مورد بررسی و تأیید قرار گرفته است. فیشر [۲۵] ضریب آلفای کرونباخ حرمت خود کلی را ۰/۸۱ و ضریب

جدول ۱: میانگین و انحراف معیار نمره‌های دانشجویان بر حسب متغیرهای مشکلات بین‌شخصی، سلامت روانی و حرمت خود

متغیر	آزمودنی، شاخص		دانشجویان دختر		دانشجویان پسر		کل دانشجویان	
	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M
مشکلات بین‌شخصی (کل)	۱/۷۸	۰/۶۴	۱/۸۴	۰/۷۴	۱/۸۰	۰/۶۸		
قاطعیت	۱/۷۸	۰/۶۱	۱/۷۹	۰/۷۰	۱/۷۸	۰/۶۴		
مردم‌آمیزی	۱/۹۲	۰/۷۲	۲/۰۴	۰/۸۷	۱/۹۷	۰/۷۸		
اطاعت‌پذیری	۱/۴۸	۰/۵۶	۱/۳۱	۰/۵۳	۱/۴۱	۰/۵۵		
صمیمیت	۱/۴۵	۰/۵۸	۱/۴۲	۰/۵۵	۱/۴۷	۰/۵۹		
مسئولیت‌پذیری	۱/۸۲	۰/۶۱	۱/۸۵	۰/۷۴	۱/۸۳	۰/۶۶		
مهارگری	۱/۵۳	۰/۶۵	۱/۴۳	۰/۴۹	۱/۴۹	۰/۶۰		
بهبودی روان‌شناختی	۴۹/۱۱	۹/۵۷	۴۷/۶۰	۱۰/۷۳	۴۸/۵۳	۱۰/۰۲		
درماندگی روان‌شناختی	۵۷/۸۹	۱۵/۸۴	۵۹/۹۴	۱۶/۸۹	۵۸/۶۸	۱۶/۲۱		
حرمت خود (کل)	۳۶/۵۳	۵/۱۰	۳۷/۹۳	۶/۷۳	۳۷/۲۳	۵/۹۶		

این ضرایب نشانه پایایی بازآزمایی خوب مقیاس مشکلات بین‌شخصی هستند (جدول ۲).

(جدول ۲). ضرایب آلفای کروناخ زیرمقیاس‌های پرسشنامه مشکلات بین‌شخصی برای کل آزمودنی‌ها ($n=271$) به ترتیب ۰/۹۷، ۰/۹۴، ۰/۸۳، ۰/۸۵، ۰/۹۶ و ۰/۸۲ محاسبه شد. این ضرایب، نشانه همسانی درونی خوب مقیاس مشکلات بین‌شخصی است.

همسانی درونی

برای سنجش همسانی درونی مقیاس مشکلات بین‌شخصی از ضریب آلفای کروناخ (۳۱) در مورد نمره‌های آزمودنی‌های نمونه اول ($n=86$) استفاده شد. ضرایب آلفای کروناخ پرسش‌های هریک از زیرمقیاس‌های قاطعیت، مردم‌آمیزی، اطاعت‌پذیری، صمیمیت، مسئولیت‌پذیری و مهارگری برای کل آزمودنی‌ها در نوبت اول به ترتیب ۰/۹۷، ۰/۹۵، ۰/۸۶، ۰/۸۷، ۰/۹۶ و ۰/۸۲ و در نوبت دوم به ترتیب ۰/۹۳، ۰/۹۰، ۰/۷۹، ۰/۷۳، ۰/۹۰ و ۰/۷۸ محاسبه شد.

اعتبار

اعتبار محتوایی مقیاس مشکلات بین‌شخصی براساس داوری هشت نفر از متخصصان روان‌شناسی بررسی و ضرایب توافق کندال برای زیرمقیاس‌های آزمون به ترتیب ۰/۸۰، ۰/۶۱، ۰/۵۷، محاسبه شد (جدول ۳).

جدول ۲: ضرایب همبستگی بین نمره‌های دانشجویان در مقیاس مشکلات بین‌شخصی در نوبت اول و دوم

r	T2			T1			شاخص	متغیر
	Alpha	SD	M	Alpha	SD	M		
۰/۹۴	۰/۹۱	۰/۷۳	۱/۸۳	۰/۹۵	۰/۶۹	۱/۷۹		مشکلات بین‌شخصی
۰/۸۹	۰/۹۳	۰/۶۶	۱/۷۵	۰/۹۷	۰/۶۶	۱/۷۷		قاطعیت
۰/۹۲	۰/۹۰	۰/۷۴	۱/۷۸	۰/۹۵	۰/۷۹	۱/۹۵		مردم‌آمیزی
۰/۹۲	۰/۷۳	۰/۵۸	۱/۴۷	۰/۸۶	۰/۵۶	۱/۴۱		اطاعت‌پذیری
۰/۸۹	۰/۷۹	۰/۶۷	۱/۴۷	۰/۸۷	۰/۵۹	۱/۴۴		صمیمیت
۰/۸۸	۰/۹۰	۰/۶۶	۱/۸۰	۰/۹۶	۰/۶۷	۱/۸۲		مسئولیت‌پذیری
۰/۸۹	۰/۷۸	۰/۶۴	۱/۵۰	۰/۸۳	۰/۶۱	۱/۴۸		مهارگری

All Ps < 0.001

جدول ۳: ضرایب توافق کندال بین نمره‌های هشت داور در مورد زیرمقیاس‌های آزمون مشکلات بین شخصی

متغیر	شاخص	X2	df	Kendal's W	P
قاطعیت		۱۰۸/۹۲	۲۰	۰/۶۸	۰/۰۰۰
مردم‌آمیزی		۸۷/۲۰	۱۷	۰/۶۴	۰/۰۰۰
اطاعت‌پذیری		۳۸/۲۷	۹	۰/۵۳	۰/۰۰۰
صمیمیت		۴۸/۹۱	۱۱	۰/۵۵	۰/۰۰۰
مسئولیت‌پذیری		۵۱/۴۱	۱۱	۰/۵۸	۰/۰۰۰
مهارگری		۴۳/۸۴	۹	۰/۶۰	۰/۰۰۰

عمومی، همبستگی منفی معنادار ($P= ۰/۰۰۱$) وجود دارد (جدول ۵).

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش حاضر مشخصه‌های روانسنجی فرم فارسی مقیاس مشکلات بین شخصی را مورد تأیید قرار داد. پایایی با آزمایی مقیاس برحسب محاسبه ضرایب همبستگی بین نمره‌های آزمودنی‌ها در دو نوبت با فاصله دو تا چهار هفته برای میانگین کل مشکلات بین شخصی و مشکلات بین شخصی آن‌ها در زمینه‌های قاطعیت، مردم‌آمیزی، اطاعت‌پذیری، صمیمیت، مسئولیت‌پذیری و مهارگری تأیید شد. همسانی درونی ماده‌های زیرمقیاس‌های مشکلات بین شخصی نیز بر حسب ضریب آلفای کرونباخ در هر دو نوبت فوق‌الذکر محاسبه شد و مورد تأیید قرار گرفت. این یافته‌ها با نتایج پژوهش‌های انجام‌شده در مورد مشخصه‌های روانسنجی مقیاس مشکلات بین شخصی [۹، ۱۵، ۱۹ و ۲۰] مطابقت می‌کند.

اعتبار همزمان مقیاس مشکلات بین شخصی در مرحله نخست با استفاده از مقیاس سلامت روانی در مورد نمونه دوم ($n= ۱۲۵$) بررسی شد. نتایج ضرایب همبستگی پیرسون نشان داد که بین نمره آزمودنی‌ها در مقیاس مشکلات بین شخصی (میانگین کل) و زیرمقیاس‌های شش‌گانه آن با نمره آن‌ها در زیرمقیاس بهزیستی روان‌شناختی، همبستگی منفی و با نمره آن‌ها در زیرمقیاس درماندگی روان‌شناختی همبستگی مثبت وجود دارد (جدول ۴). همبستگی‌های مذکور همگی در سطح $P= ۰/۰۰۱$ معنادار بودند.

اعتبار مقیاس مشکلات بین شخصی در مرحله دوم با استفاده همزمان از مقیاس حرمت خود کوپراسمیت در مورد نمونه سوم ($n=۶۰$) بررسی شد. نتایج ضرایب همبستگی پیرسون نشان داد که بین نمره آزمودنی‌ها در مقیاس مشکلات بین شخصی (میانگین کل) و زیرمقیاس‌های شش‌گانه آن با نمره آن‌ها در حرمت خود

جدول ۴: ضرایب همبستگی پیرسون زیرمقیاس‌های مشکلات بین شخصی با بهزیستی روان‌شناختی و درماندگی روان‌شناختی برای بررسی اعتبار همزمان مقیاس مشکلات بین شخصی

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸
۱- مشکلات بین شخصی (کل)	--							
۲- قاطعیت	۰/۹۴	--						
۳- مردم‌آمیزی	۰/۸۹	۰/۸۹	--					
۴- اطاعت‌پذیری	۰/۷۳	۰/۷۰	۰/۷۳	--				
۵- صمیمیت	۰/۷۶	۰/۸۱	۰/۶۳	۰/۶۲	--			
۶- مسئولیت‌پذیری	۰/۹۳	۰/۹۴	۰/۸۹	۰/۶۹	۰/۷۴	--		
۷- مهارگری	۰/۶۹	۰/۷۲	۰/۶۵	۰/۷۳	۰/۸۳	۰/۷۳	--	
۸- بهزیستی روان‌شناختی	-۰/۶۱	-۰/۵۸	-۰/۵۹	-۰/۵۰	-۰/۴۶	-۰/۵۹	-۰/۳۷	--
۹- درماندگی روان‌شناختی	۰/۵۶	۰/۵۵	۰/۵۶	۰/۵۲	۰/۴۳	۰/۵۵	۰/۳۴	-۰/۹۴

All Ps < 0.001

جدول ۵: ضرایب همبستگی پیرسون زیرمقیاس‌های مشکلات بین‌شخصی با حرمت خود برای بررسی اعتبار همزمان مقیاس مشکلات

بین‌شخصی		متغیر						
		۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۱-	مشکلات بین‌شخصی (کل)	--						
۲-	قاطعیت	۰/۹۴	--					
۳-	مردم‌آمیزی	۰/۸۹	۰/۸۹	--				
۴-	اطاعت‌پذیری	۰/۷۱	۰/۶۹	۰/۷۲	--			
۵-	صمیمیت	۰/۷۴	۰/۸۰	۰/۶۱	۰/۶۱	--		
۶-	مسئولیت‌پذیری	۰/۹۳	۰/۹۴	۰/۸۹	۰/۶۷	۰/۷۲	--	
۷-	مهارگری	۰/۶۸	۰/۷۱	۰/۶۵	۰/۷۳	۰/۸۳	۰/۷۲	--
۸-	حرمت خود (کل)	-۰/۸۵	-۰/۸۱	-۰/۸۵	-۰/۵۲	-۰/۴۳	-۰/۷۸	-۰/۳۶

All Ps < 0.001

مشابه [۱، ۹ و ۱۰] می‌توان از آن برای پژوهش‌های اکتشافی در مورد گروه‌های مختلف بیماران، مخصوصاً کسانی که بیش‌تر از مشکلات بین‌شخصی رنج می‌برند استفاده کرد.

نتایج پژوهش حاضر در تأیید پایایی و اعتبار فرم فارسی مقیاس مشکلات بین‌شخصی، در عین حال با محدودیت‌های خاص مقدماتی بودن این مشخصه‌ها همراه است. این محدودیتها، مخصوصاً در زمینه بررسی انواع اعتبار یک مقیاس که فرایندی مستمر است، بیش‌تر نمایان می‌شوند. بر این اساس، تدارک طرح‌های پژوهشی به منظور تکمیل فرایند اعتباریابی فرم فارسی مقیاس مشکلات بین‌شخصی و حتی تکرار بعضی پژوهش‌ها برای تأیید یافته‌های فعلی به عنوان یک ضرورت پیشنهاد می‌شود. انجام چنین پژوهشهایی، مقدمات لازم برای هنجاریابی فرم فارسی مقیاس مشکلات بین‌شخصی را، به عنوان فرایندی متمایز از اعتباریابی، در آینده فراهم خواهد ساخت.

تقدیر و تشکر

از دانشجویانی که به عنوان آزمودنی و پرسشگر در این پژوهش شرکت و همکاری کردند و همچنین از اساتید و مسئولان ذریبط دانشگاه تهران که با همکاری صمیمانه آن‌ها این پژوهش انجام شد، تشکر و قدردانی می‌شود.

اعتبار محتوایی مقیاس مشکلات بین‌شخصی براساس داوری متخصصان برای زیرمقیاس‌های قاطعیت، مردم‌آمیزی، اطاعت‌پذیری، صمیمیت، مسئولیت‌پذیری و مهارگری مورد تأیید قرار گرفت. اعتبار همزمان مقیاس مشکلات بین‌شخصی در دو مرحله مورد بررسی قرار گرفت. در مرحله اول، ضرایب همبستگی زیرمقیاس‌های مشکلات بین‌شخصی و زیرمقیاس‌های سلامت روانی، شامل بهزیستی روان‌شناختی و درماندگی روان‌شناختی، محاسبه شد. طبق این نتایج، فرم فارسی مقیاس مشکلات بین‌شخصی از اعتبار کافی برخوردار است. در مرحله دوم، ضرایب همبستگی زیرمقیاس‌های مشکلات بین‌شخصی و نمره حرمت خود عمومی آزمودنی‌ها نیز اعتبار همزمان فرم فارسی مقیاس را مورد تأیید قرار داد. این یافته‌ها با نتایج پژوهش‌های انجام شده در زمینه اعتبار مقیاس مشکلات بین‌شخصی [۹، ۱۵، ۱۹ و ۲۰] مطابقت می‌کند. با استناد به یافته‌های فعلی فرم فارسی مقیاس مشکلات بین‌شخصی، که علی‌رغم اهمیت و ضرورت توجه به این دسته از مشکلات هم در حوزه‌های بالینی و هم در زمینه‌های نظری همچنان خلأ فقدان آن محدود ساز شده است، می‌توان از این ابزار ارزشمند در پژوهش‌های مربوط به روابط بین‌شخصی استفاده کرد؛ گرچه پژوهش حاضر در مورد نمونه‌هایی از جمعیت بهنجار انجام شده، و اعتباریابی مقیاس مشکلات بین‌شخصی در مورد جمعیت‌های بیمار، گام بعدی در تکمیل مشخصه‌های روان‌سنجی این مقیاس خواهد بود. با استناد به یافته‌های

17. Horowitz , L. M., & de Sales French, R. (1979) Interpersonal problems of people who describe themselves as lonely. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 47, 762-764.
18. Horowitz , L. M., & de Sales French, R., & Anderson, C. A. (1982) The prototype of a lonely person. In L. Peplau & D. Perlman (Ed.), *Loneliness: a sourcebook of current theory, research and therapy* (pp. 183-205). New York: Wiley Interscience.
19. Gurtman, M. B. (1995) Personality structure and interpersonal problems: a theoretical-guided item analysis of the Inventory of Interpersonal Problems. *Personality Assessment*, 2, 343-361.
20. Gurtman, M. B. (1996) Interpersonal problems and the psychotherapy context: the construct validity of the Inventory of Interpersonal Problems. *Psychological Assessment*, 8, 241-255.
21. Veit, C. T., & Ware, J. E. (1983) The structure of psychological distress and well-being in general population. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 51, 730-742.
۲۲. بشارت، محمدعلی (۱۳۷۹) نقش سبک دلبستگی زوجین بر سازش روان‌شناختی با ناباروری. فصلنامه پزشکی باروری و ناباروری، سال دوم، شماره پنجم، ۱۷-۲۵
۲۳. بشارت، محمدعلی (۱۳۸۴) پایایی و اعتبار مقیاس سلامت روانی (MHI)، فصلنامه دانشور رفتار، زیرچاپ.
24. Coopersmith, S. (1967) *The Antecedents of Self-Esteem*. San Francisco: Freeman.
25. Fisher, D., & Beer, I. (1990) Codependency and self-esteem among high school students.
26. Crocker, J. (1993) Memory for information about others effect of self-esteem and performance feedback. *Journal of Research in Personality*, 27.
27. Coopersmith, S. (1990). *Manual of SEI*. Conrulling Psychologist Press, Inc.
۲۸. پورشافی، هادی (۱۳۷۱) بررسی رابطه عزت نفس با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان سال سوم متوسطه. پایان نامه کارشناسی ارشد، تهران، دانشگاه تربیت معلم.
۲۹. ثابت، مهرداد (۱۳۷۵) نرم‌یابی تست عزت نفس کوپراسمیت در مدارس راهنمایی مناطق ۱۹ گانه تهران. پایان نامه کارشناسی ارشد، تهران، دانشگاه علامه طباطبایی.
۳۰. ذوالفقاری، اکرم‌السادات (۱۳۷۶) بررسی روانی، اعتبار و نرم‌یابی پرسش نامه عزت نفس کوپراسمیت در دبیرستان‌های اصفهان. پایان نامه کارشناسی ارشد، تهران، دانشگاه تهران.
31. Cronbach, L. J. (1970) *Essentials of psychological testing*. New York: Harper and Row International.
1. Horowitz , L. M. (1979) On the cognitive structure of interpersonal problems treated in psychotherapy. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 47, 5-15.
2. Horowitz , L. M., Rosenberg, S. E., & Bartholomew, K. (1993) Interpersonal problems, attachment styles, and outcome in brief dynamic psychotherapy. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 61, 549-560.
3. Leary, T. (1957). *Interpersoanl diagnosis of personality*. New York: Ronald Press.
4. Horowitz, L. M. (1994) Pschemas, psychopathology, and psychotherapy research. *Psychotherapy Research*, 4, 1-19.
5. Horney, K. (1950). *Neurosis and human growth: the struggle toward self-realization*. New York: Norton.
6. Horowitz , L. M., Rosenberg, S. E., Baer, B. A., Ureno, G., & Villasenor, V. S. (1988) Inventory of interpersonal problems: psychometric proprties and clinical applications. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 56, 885-892.
7. Sullivan, H. S. (1953). *The interpersonal theory of psychiatry*. New York: Norton.
8. Horney, K. (1945) *Our inner conflicts*. New York: Norton.
9. Horowitz , L. M., Rosenberg, S. E., Baer, B. A., Ureno, G., & Villasenor, V. S. (1988) Inventory of interpersonal problems: psychometric proprties and clinical applications. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 56, 885-892.
10. Horowitz , L. M., & Vitkus, J. (1986) The interpersonal basis of psychiatric symptoms. *Clinical Psychology Review*, 6, 443-469.
11. Gurtman, M. B. (1992) Trust, distrust, and interpersonal problems: a circumplex analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 62, 989-1002.
12. Barkham, M., Hardy, G. E., & Startup, M. (1996) The IIP-32: a short version of the Inventory of Interpersonal Problems. *British Journal of Clinical Psychology*, 35, 21-36.
13. Barkham, M., Hardy, G. E., & Startup, M. (1994) The structure, validity and clinical relevance of the Inventory of Interpersonal Problems. *British Journal of Medical Psychology*, 67, 171-185.
14. Savournin, R., Evns, C., Hirst, J. F., & Watson, J. P. (1995) The elusive factor structure of the Inventory of Interpersonal Problems. *British Journal of Medical Psychology*, 68, 353-369.
15. Alden, L. E., Wiggins, J. S., & Pincus, A. L. (1990) Construction of circumplex scales or the Inventory of Interpersonal Problems. *Journal of Personality Assessment*, 55, 521-536.
16. Soldz, S., Budman, S., Demby, A., & Merry, J. (1995) A short form of the Inventory of Interpersonal Problems Circumplex Scales. *Assessment*, 2, 53-63.